

ЄВРОПЕЙСЬКА ЕКОНОМІЧНА
КОМІСІЯ та
КОНФЕРЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ
СТАТИСТИКІВ

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНОЇ
ТОРГІВЛІ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ СТАТИСТИКИ
УКРАЇНИ

Спільний семінар ЄАВТ/ЄЕК ООН/ДКСУ “Економічна глобалізація: завдання для офіційної статистики”

Київ, 3-6 липня 2007

Засідання з основними користувачами

РОЛЬ СТАТИСТИКИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ: ПРИКЛАД РОЗВИТКУ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ СЛОВЕНІЇ¹

Ключовий виступ Ірена Крізман, Генеральний директор статистичного офісу
Республіки Словенія²

ВСТУП

1. Офіційна статистика – як засіб для розроблення політики та об’єктивної бази для стратегічних урядових рішень в економіці та соціальній сфері – має вимірювати реалії нашого соціального, економічного, культурного, політичного та інституціонального світу.
2. У другій половині 20-го сторіччя та особливо за останні 20 років наш світ став більш динамічний та багатоаспектний, головним чином, через надзвичайно швидку глобалізацію. Глобалізація має суттєвий вплив на економіки країн, які стали незалежними, на інвестиції, діяльність багатонаціональних компаній, виробництво, поширення технологій, торгівлю, ринок праці, рівні та структуру життя населення та на навколишнє середовище.

¹ Автор дякує пану Томашу Смрекар, керівнику підрозділу з питань поширення даних у COPC за його цінні пропозиції під час підготовки документу.

² Більш детальну інформацію щодо статистичної системи Словенії та COPC можна знайти на сайті: www.stat.si

3. Традиційна статистика “пред-глобального періоду” стала недостатньою як інструмент для спрощення прийняття політичних рішень щодо економічних та неекономічних аспектів глобалізації. І питання, яке піднято, не стосується того, чи потребує офіційна статистика адаптації для вимірювання ефектів глобалізації, але полягає у тому, як її адаптувати у найбільш ефективний спосіб.
4. Зіставна статистика, що базується на спільно використовуємих концепціях та методологіях, розроблених на національному та міжнародному рівнях. В межах національних статистичних систем традиційні організаційні структури були модифіковані, забезпечено розвиток спроможності та координація офіційної статистики на національному та міжнародному рівнях; спільне використання гарного досвіду та даних сьогодні розглядається як нормальний шлях роботи, управління конфіденційністю та людськими ресурсами вважаються інвестиціями у середньо та довгострокове майбутнє офіційної статистики.
5. Глобалізація та її впливи турбують людей оскільки вони можуть щоденно відчувати, що ефекти глобалізації впливають на їх спосіб життя. Але ціль, вимірювані факти щодо глобалізації у найкращому випадку тільки частково існують і ми, статистики, маємо признати, що офіційна статистика у глобалізованому світі та статистика глобалізації не встигають за самим явищем.
6. Словенія, як маленька країна дуже піддається впливу глобалізації. Цей документ надає інформацію щодо розвитку офіційної статистики у Словенії та системи, яка за два останніх десятиріччя суттєво покращилась з тим, щоб задовольнити потреби уряду, такі як підготовка та оцінка політики, що забезпечує можливість Словенії та її населенню скористатися можливостями, що пропонуються членством у Європейському Союзі та глобалізацією, для тих, хто бажає та спроможний конкурувати у глобальному світі.

I. КОРОТКА ІСТОРИЧНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕСПУБЛІКУ СЛОВЕНІЯ

7. Республіка Словенія проголосила про свою незалежність та суверенітет 25 червня 1991 року. Вона стала членом ООН 22 травня 1992 року, а членом Європейського Союзу – 1 травня 2004 року і з 1 січня 2007 року Словенія є членом євро зони. Очікується, що у найближчому майбутньому, Словенія стане членом ОЕСР. У першій половині 2008 року Словенія буде головуєти у Європейському Союзі.
8. Усі ці дуже швидкі кроки у розвитку в напрямі сучасної держави та ринкової економіки мали важливі наслідки на розвиток словенської офіційної статистики і, особливо, на розвиток словенського статистичного офісу (СОРС).

II. КОРОТКА ІСТОРИЧНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ СТАТИСТИКУ СЛОВЕНІЇ

9. Історія словенської статистики бере початок у 1754, коли було проведено перший перепис населення. У 1863 було створено першу незалежну статистичну службу у Відні. Як важливою віхою початку існування національної статистики взято 1944 рік, коли під час Другої Світової війни незалежними словенськими органами влади було створено словенський статистичний офіс. З 1945 по 1990 роки робота була організована в рамках колишньої Югославії. Але у Словенії завжди був словенський статистичний офіс і також у той період вона використала можливість співпрацювати з Німеччиною та Нордичними країнами. Співробітництво призвело до введення у

Словенії у 70-х та 80-х роках концепції реєстрів, а також отримання знань щодо статистичних методів та сучасних статистичних концепцій, як система національних рахунків (СНР). Вже наприкінці 90-х років уряд Словенії вирішив, щоб словенський статистичний офіс розпочав розрахунок економічних агрегатів не тільки у системі матеріальних продуктів, але також за вимогами СНР.

III. ПЕРШІ КРОКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТАТИСТИКИ У НЕЗАЛЕЖНІЙ СЛОВЕНІЇ

10. У 1992 році Статистичний офіс Словенії (СОРС) став членом Конференції Європейських статистиків (КЕС), який у той самий рік прийняв Фундаментальні принципи офіційної статистики. Це значно сприяло прогресу у підготовці нового статистичного законодавства у Словенії. У 1994 році було підписано Спільну декларацію щодо статистичного співробітництва між СОРС та Статистичним управлінням Європейських Співтовариств (Євростат), що забезпечило можливість офіційної участі Словенії у Європейській статистичній системі. У 1995 році Парламент Словенії прийняв Закон про статистику, з яким СОРС стала професійно незалежною статистичною службою. Закон запровадив життєво необхідні положення щодо функціонування сучасного статистичного офісу.

IV. НАЦІОНАЛЬНА СТАТИСТИКА СЛОВЕНІЇ ЯК СКЛАДОВА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СТАТИСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

11. У 1998 з Угодою про Асоційоване Партнерство та проведення аналізу на відповідність *Acquis Communautaire* в галузі статистики, національна статистика Словенії взяла зобов'язання досягти повної відповідності із статистичним законодавством ЄС не пізніше 2002 року. Як частина цього процесу, у 2001 році були прийняті зміни та доповнення до Закону про національну статистику, щоб зробити більш гнучким процес підготовки та адаптації програм, покращити статистичну конфіденційність, поглибити незалежність установи та чітко визначити роль авторизованих розробників статистики. У червні 2003 року Уряд Республіки Словенія визнав, що його національна статистика повністю готова до вступу Словенії до ЄС. 1 травня 2004 року словенська національна статистика стала частиною європейської статистичної системи (ЄСС). Результатом цього стало успішне прийняття усіх функцій та завдань члена ЄСС у спільній роботі у партнерстві та через інституціональні механізми, як робочі групи, секторальні групи та Комітет із статистичних програм у Європейській Комісії та робочих груп у Раді – при підготовці *Acquis Communautaire*. Активна участь у роботі ЄСС забезпечила якісне покращення через залучення у науково-дослідні проекти та нові підходи мислення з боку співробітників СОРС.

V. КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ДЛЯ УСПІШНОГО РОЗВИТКУ СПРОМОЖНОСТІ СЛОВЕНСЬКОЇ СТАТИСТИКИ

12. Наступні питання були важливими для розвитку словенської статистики:

- Рішення Словенії розпочати переговорний процес для повноправного членства у ЄС призвело до прискорення процесу гармонізації статистики з міжнародними стандартами, вимогою ЄС до високоякісних даних, зіставною на рівні ЄС статистикою необхідною для оцінки позиції Словенії у процесі вступу; та її готовність вступити до ЄС та євро зони також підштовхувалась з боку ЄС. В ході переговорного процесу було зазначено ЄС, що високоякісна статистика є передумовою для переговорів та що статистика не є

предметом переговорів. Це було чітке послання Уряду Словенії підтримувати процес розвитку статистичної спроможності, щоб він був гарантією поза-політичної об'єктивності, професіоналізму та надавав необхідні засоби (законодавчі рамки, організаційну позицію СОРС в уряді, людські та фінансові ресурси, програмування робіт). План розвитку супроводжував жорсткий моніторинг відповідності та оціночні вивчення, організовані Євростатом з метою забезпечення того, що статистичне законодавство та інші статистичні стандарти враховані належним чином. Одне з ключових питань полягало у розумінні державними органами Словенії того, що вони потребують об'єктивну, безпристрасну та зівставну статистику, щоб мати можливість оцінити та захистити словенську позицію в рамках ЄС, а також підготувати, провести та оцінити політику, що базується на фактах, на національному рівні.

- На початку 70-х та 80-х років прогресивне керівництво СОРС, яке розпочало міжнародне співробітництво в галузі реєстрів, сучасних статистичних та ІТ стандартах, заохочувало вивчення іноземних мов. Це сприяло створенню гарної бази знань серед персоналу СОРС та статистики, що базується на реєстрах, і це було надзвичайно важливо, коли у Словенії офіційно розпочався перехід до сучасної статистичної системи. Керівництво та співробітники були підготовлені для того, щоб приступити до вирішення дуже вимогливих задач. Незважаючи на те, що СОРС є невеликим офісом, але завдяки професійним якостям, добрим законодавчим рамкам, довірі користувачів даних, та гарному менеджменту, СОРС став прикладом «гарної статистичної практики» у ЄС.
- Підтримка навчальних та дослідницьких інституцій у наданні професійної допомоги у проектах та навчання статистичним методам та у допомозі створити професіоналізм та відповідно, у підвищенні довіри до офіційної статистики у Словенії також були важливими факторами. Статистична Спілка Словенії, СОРС та Університет Любляни запровадили у 2000 році після академічне навчання із статистики із спеціальним модулем з офіційної статистики. Проводиться постійне співробітництво з рядом дослідницьких інститутів.
- Законодавчі рамки національної статистики Словенії є одними із найбільш сучасних. Їх було підготовлено у відповідності з основними принципами офіційної статистики, а також найкращого досвіду світової статистики, особливо досвіду нордичних країн, де статистична система базується на реєстрах.
- На національному рівні де СОРС, як координатор офіційної статистики, встановив гарне співробітництво з постачальниками даних, особливо інституціями суспільного сектору, як власниками реєстрів та адміністративних даних, що представляють життєво необхідне джерело для статистики. СОРС відповідає для стандартні класифікації. Використання стандартних класифікацій у адміністративних даних є обов'язковим та впливає на якість та цілісність даних у адміністративних записах. Такі данні представляють відмінне джерело для статистики.
- У 80-х роках СОРС створив статистичні дорадчі комітети, тобто ще задовго до того, як їх було офіційно введено Законом про національну статистику у 1995 році. Їх діяльність разом із Статистичною Радою суттєво впливає на розвиток національної статистики Словенії. Наразі, більш ніж 400 учасників з державного сектору, академічних кіл,

наукових установ та підприємств працює у 25 різних групах.

- СОРС має тривалу традицію тісних стосунків із засобами масової інформації. Підтримка та взаємне порозуміння із ЗМІ в цілому були дуже корисними. Планування відношень із засобами інформації є відповідальністю вищого керівництва. Наші продукти мають бути доступними, зрозумілими, корисними та високоякісними. ЗМІ відіграють дуже важливу роль у поширенні даних серед користувачів і довіра ЗМІ є передумовою для створення довіри з боку широкої громадськості та гарної репутації НСІ. Наразі СОРС організує приблизно 15 прес-конференцій на рік, на яких головує Генеральний директор. Слід зазначити, що журналісти приймають участь у прес-конференціях також після того, як ми стали випускати усю інформацію у спеціальних папках на нашому сайті: www.stat.si. Простий для використання веб-сайт, включаючи спеціальну секцію для прес-конференцій, також надає попередній графік випуску публікацій та інформація щодо нових публікацій та актуалізацій баз даних направляється автоматично через електронну пошту. Також було переглянуто метод підготовки перших релізів (зміст надається як коротке повідомлення, розміщення було змінено та публікація здійснюється через WebCMS) та існує допомога з боку інформаційного бюро (співробітник з громадських стосунків та Інформаційний центр) – і більш того: запроваджено надання швидких відповідей на замовлення преси. Розуміння СОРС, що він має поважати принципи ЗМІ та навчати статистиків (стосовно роботи із журналістами, написання повідомлень, мистецтву виступів, виступів перед камерою) є також одним із ключових завдань на майбутнє. Інше завдання – розвиток усвідомленості, що статистика може бути корисною для громадян та суспільства. Відверте та прозоре спілкування, вкл. вище керівництво, засвідчує повагу до ролі ЗМІ. Процес спілкування із ЗМІ має бути двостороннім. Врахування підходу, у якому працюють журналісти (час, середа), також є фактором спіху. Навчання статистиків роботі із ЗМІ є дуже важливим. Статистики мають бути підготовлені до кінцевих користувачів, вони мають запропонувати їм результати з незначними додатковими зусиллями з боку журналістів.

- Міжнародне співробітництво було розпочато наприкінці 60-х років, коли Словенія взяла участь у міжнародних проектах, фінансуємих ОЕСР. Участь у проектах запропонованих СОРС надала можливість розпочати співробітництво з нордичними країнами та Німеччиною. У 1992 році СОРС був – у перший раз після отримання незалежності – навіть офіційно включений до міжнародної статистичної спільноти у Конференцію європейських статистиків. У найбільш вимогливий період процесу гармонізації СОРС отримав користь від гарної технічної допомоги організованої Європейською Комісією та особливо Євростатом, технічною допомогою з боку країн-членів ЄС, технічною допомогою наданою Конференцією європейських статистиків та Статистичним відділом ООН, Статистичною комісією, ОЕСР, МОП, ПРООН та іншими міжнародними організаціями, а також знаннями отриманими від Міжнародного інституту статистики. Також необхідно зазначити, що Словенія проводила розбудову статистичної спроможності для вступу до ЄС у групі з 9 іншими країнами. Це були масштаби економіки, які дозволили гарну організацію з точки зору Євростату, а також синергетичні ефекти між країнами –кандидатами. Сьогодні, Словенська статистика активно залучена у формування міжнародної статистичної роботи, оскільки її Головний статистик є членом Бюро Конференції Європейських статистиків та член Партнерської Групи, яка представляє групу з підготовки для Комітету із Статистичної програми у Європейському Союзі.
- Статистика, яка базується на даних реєстрів стала життєво необхідною під час вступу до ЄС і залишається такою і сьогодні. Ми маємо справлятися із постійно зростаючою вимогою до своєчасної, високоякісної та відповідної статистичної інформації з одного боку, та зменшенням адміністративного навантаження з другого.
- Питання сталості ресурсів необхідних для підготовки та виконання програм статистичних робіт є критичним для подальшого розвитку офіційної статистики. Також, у Словенії, особливо після її повного членства у ЄС, що також означає вищу національну вартість статистики, СОРС стикається з зростаючими вимогами з боку Уряду Словенії та постачальників даних для врахування вимог щодо зменшення адміністративного навантаження та запровадження економічно-ефективного підходу. СОРС наразі знаходиться на етапі підготовки наступної п'ятирічної програми, яка має врахувати усі ці завдання.
- Гнучкість вимагається у передбаченні та відповіді на нові потреби політиків в контексті умов, що змінюються, у яких вони мають діяти. Наприклад, поширення мікро-даних для вторинного аналізу може розглядатися як нетрадиційна послуга для академічних та урядових наукових співробітників. СОРС запровадив це у останні роки для надання можливості уряду та громадськості трансформувати деяку важливу статистичну інформацію у знання для забезпечення розробки якісної політики, що було б неможливо досягнути без такої послуги і для мінімізації звітного навантаження на підприємства та населення. Довгострокова податкова реформа та реформа соціальних платежів у Словенії були підготовлені та оцінені на базі моделі мікро-моделювання для чого були підготовлені та надані СОРС усі необхідні мікро данні. Значні зусилля у галузі конфіденційності було здійснено з метою створення послуги для надання мікро даних для вторинного аналізу.

VI. СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ НА ПЕРІОД 2008 – 2012

13. Національна статистика Словенії – та особливо СОРС, як координатор усієї діяльності офіційної статистики – знаходиться у процесі підготовки нової середньострокової програми статистичних обстежень 2008-2012 року. Було визначено наступні основні стратегічні цілі:

- Подальша робота щодо забезпечення якості та спрощеної роботи з користувачами;
- Покращення гнучкості у відповідь на потреби користувачів та вимог з інноваційним підходом до джерел даних та розвитку компетенції у сфері методології, що застосовується;
- Створення довіри до офіційної статистики та популяризація статистики в країні та за її межами;
- Забезпечення готовності та довіри постачальників даних, та зменшення адміністративного навантаження шляхом використання адміністративних джерел даних, спрощення діючого статистичного законодавства ЄС та покращення процесів оцінки потреб користувачів на національному рівні та рівні ЄС;
- Створення компетенції та нових іноваційних підходів для ефективної організації орієнтованої на процеси;
- Покращення організаційної культури та мотивації та задоволення персоналу;
- Подальша активна участь у міжнародному статистичному співробітництві;
- Подальший розвиток національної статистики Словенії (міжінституційне співробітництво, координація статистичних робіт, політика розвитку та поширення секторальної статистики міністерств у зв'язку з офіційною статистикою з метою підвищення рівня задоволення користувачів).

14. З метою виявлення міцних та слабких сторін статистичної системи Словенії та можливостей та потенційних загроз у зовнішньому середовищі проводилися аналізи SWOT. Аналізи SWOT було проведено в контексті: інфраструктурних питань, як загальна методика та стандарти, поширення, збирання, редагування даних та управління базами даних, подальший розвиток офіційної статистики, ІТ підтримка, популяризація офіційної статистики та підвищення статистичної грамотності, управління людськими ресурсами та фінансові питання.

15. На наступному етапі SWOT аналіз буде внеском для перегляду стратегічних цілей та перегляду стратегій, таких як:

- Стратегія поширення;
- Стратегія захисту даних;
- Стратегія ІТ;
- Стратегія якості;
- Стратегія управління людськими ресурсами;
- Стратегія зменшення звітного навантаження.

VII. НАШІ КОРИСТУВАЧІ В ЦІЛОМУ ЗАДОВОЛЕНІ ПРОДУКЦІЄЮ ТА ПОСЛУГАМИ, ЯКІ МИ НАДАЄМО

16. Якість словенської офіційної статистики постійно відстежується шляхом проведення обстежень задоволення користувачів та різних оцінок з боку міжнародних організацій.

17. Обстеження задоволення користувачів показує загальний рівень задоволення якістю

продукції та послуг, що надаються СОРС, довіри до СОРС та їх оцінки щодо можливості впливати на перелік офіційної статистики.

18. Оцінки, що проводяться міжнародними організаціями показують високий рівень якості продукції та послуг. Наприклад, огляд запровадження Кодексу діяльності, який проводився іншою статистичною службою, показав конкретні сильні сторони та приклади гарної практики Європейської статистичної системи в законодавчих рамках національної статистики Словенії, в управлінні питаннями конфіденційності, у структурі та функціонуванні статистичних дорадчих комітетів та в управлінні людськими ресурсами, зокрема, в контексті інтеграції молодих службовців у статистичні процеси.

ВИСНОВКИ

19. Ключовим питанням швидкого розвитку статистики Словенії був перехід Словенії до демократичної, ринково-орієнтованої та соціально благополучної держави. Високоякісні статистичні дані були ключовим елементом у вступі до ЄС, так як і для гарного функціонування Словенії як країни-члена у євро зоні і гравця у міжнародній економіці.

20. Уроки отримані під час адаптації вимог ЄС показують, що гармонізація з ЄС вимагає довгострокових, організаційно та фінансово-сталих зусиль. Організація статистики на міжнародному та особливо ЄСівському зробила це можливим. Але для утримання рівня гармонізації та розвитку також у подальшому, національні умови, в яких функціонує національна статистика, важливі у такій же мірі. Національні потреби для гармонізації з ЄС підвищують в межах Словенії важливість офіційної статистики та СОРС. Але необхідно підкреслити, що розвиток статистичної спроможності та гармонізація є постійними процесами.

21. Принципи, які ми розробили для зміцнення спроможності офіційної статистики у Словенії є також основою для виробництва статистики глобалізації. Розвиток цієї сфери статистики – яка досить недорозвинута, але значення якої все більш зростає для належного процесу прийняття рішень – є великим завданням для усіх статистичних установ у всьому світі.

22. У своїх зусиллях покращити рівень статистики глобалізації, НСІи стикаються з низкою завдань на рівні статистичних систем, таких як:

- Методи та знання для оцінки нових явищ (нові визначення в СНР, перегляд класифікацій та інших статистичних стандартів);
- Нові засоби збирання та поширення даних, включаючи зв'язок з користувачами (напр. World Wide Web змінила стратегію стосовно роботи з користувачами та респондентами даних);
- Законодавчі та організаційні рамки (напр., захист даних та обмін мікро-даними між країнами передбачає доступ та конфіденційність);
- Міжкордонне співробітництво та дзеркальна статистика;
- Міжнародне співробітництво та програми технічної допомоги покращують статистичну спроможність у світі;
- Краща наявність та зіставність даних на міжнародному рівні.

23. Глобалізація має вимірюватися у якнайбільшій кількості країн, оскільки економіки та суспільства стають взаємопов'язаними та взаємозалежними у глобалізованому світі. Найбільш

важливі галузі статистики це:

- Економічна діяльність (БНП);
- Статистика ринку праці (вартість робочої сили, робоча сила, підприємництво);
- Навколишнє середовище (глобальне потепління);
- Соціальні умови та рівень життя (біженці, шукачі притулку, міграція).

24. Глобальна статистична система, як глобалізація у сфері статистики, становитиметься все більш і більш важливою. Розвиток спроможності за підтримки урядів та з певною технічною допомогою у країнах, що розвиваються, є передумовою для складання повної економічної, соціальної картини та ситуації у навколишньому середовищі глобалізованого світу.

* * * * *